

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****514. Nowe stanowisko *Polistichus connexus* (GEOFFROY, 1785) (Coleoptera: Carabidae) w Polsce**

New locality of *Polistichus connexus* (GEOFFROY, 1785) (Coleoptera: Carabidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Carabidae, *Polistichus connexus*, Stobrawski Landscape Park, SW Poland, Lower Silesia.

Polistichus connexus (GEOFFROY, 1785) występuje w Europie i Afryce Północnej, a na wschodzie areal jego występowania obejmuje Kaukaz, Kazachstan i Azję Środkową (MÜLLER-MOTZFELD 2004: Die Käfer Mitteleuropas, 2: 1-521; KRZYŻANOVSKIJ 1983: Fauna SSSR, t. 1, v. 2, [128]: 1-341). W Polsce znany jest z nielicznych stanowisk na południu kraju. Jak podaje J. PAWŁOWSKI (2004: [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. [red.]: Polska czerwona księga zwierząt – Bezkręgowce. IOP PAN Kraków, AR Poznań: 98-99) współcześnie występuje na Poniżiu, w Beskidzie Wschodnim oraz na Górnym Śląsku.

W trakcie badań prowadzonych na Dolnym Śląsku stwierdzono po raz pierwszy występowanie *P. connexus* w tej krainie:

– Stobrawski Park Krajobrazowy: Jagienickie Łąki (UTM: YS04), 7 VII 2007 – 1 ex., leg. M. A. MAZUR, det. et coll. P. SIENKIEWICZ.

Stanowisko obejmowało rozległą łąkę ze związku *Calthion* otoczoną lasami sosnowymi z drzewostanem w średniej klasie wieku. Przez łąkę przepływał niewielki ciek wodny tworzący w jednym miejscu niewielki zbiornik otoczony roślinnością szuwarową i piaszczystą łąką. Osobnik *P. connexus* został złowiony do czerpaka w pobliżu zbiornika.

Polistichus connexus jako gatunek kserotermofilny i halofilny właściwe sobie środowiska życia znajduje głównie na południu Europy (PAWŁOWSKI 2004: *ibid*; HŮRKA 1996: Carabidae of the Czech and Slovak Republics. Kabourek, Zlín. 565 ss.; MARGGI 1992: Docum. faun. helvetiae, 13: 1-477). W środkowej i północnej Europie występuje już rzadziej. W wielu krajach tej części kontynentu jest umieszczany na czerwonych listach i w czerwonych księgach zwierząt zagrożonych wyginięciem (PAWŁOWSKI 2004: *ibid*; PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI Z. [red.]: Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków: 88-110; MARGGI 1992: *ibid*; LUKA i in. 2009: Carabidae. Ecology – Atlas. Fauna Helvetica, 24: 1-677; BLAB i in. 1985: Rote Liste der gefährdeten Tiere

und Pflanzen in der Bundesrepublik Deutschland. Kilda-Verlag, Greven. 245 ss.). Dlatego w celu właściwej ochrony stanowisk tego chrząszcza potrzebne są intensywne badania nad jego rozmieszczeniem w Polsce oraz nad warunkami życia, które nie zostały w pełni rozpoznane.

Okaz dowodowy znajduje się w zbiorze Pawła SIENKIEWICZA.

Miłosz A. MAZUR, Katedra Biosystemat. UO, Opole

Paweł SIENKIEWICZ, Katedra Ochr. Środ. Przyr. UP, Poznań

515. Nowe stanowiska *Rhysodes sulcatus* (FABRICIUS, 1787) (Coleoptera: Rhysodidae) w Polsce

New records of *Rhysodes sulcatus* (FABRICIUS, 1787) (Coleoptera: Rhysodidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, *Rhysodes sulcatus*, new records, Knyszyn Forest, Pszczyna Forest, Poland.

Rhysodes sulcatus (FABRICIUS) znany jest w Polsce z nielicznych i rozproszonych stanowisk, zlokalizowanych w lasach liściastych i mieszanych o charakterze pierwotnym. Objęty jest ochroną gatunkową i znajduje się w II załączniku Dyrektywy Siedliskowej. W ostatnim 25-leciu w sposób pewny stwierdzony został w: Puszczy Białowieskiej (GUTOWSKI 2001: [W:] GUTOWSKI J., JAROSZEWICZ B. (red.): Katalog Fauny Puszczy Białowieskiej. IBL, Warszawa: 119), Górach Świętokrzyskich (Świętokrzyski PN) (MOKRZYCKI 2007: [W:] BOROWSKI J., MAZUR S. (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wyd. SGGW, Warszawa: 148-193; BIDAS, BUCHHOLZ 2007: Wiad. entomol., 26, 4: 289-290), okolicach Hrubieszowa, Beskidzie Niskim i Babiogórskim PN (SIENKIEWICZ 2004: [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (red.): Polska czerwona księga zwierząt – Bezkręgowce. IOP PAN, Kraków - AR, Poznań: 91-92). Niżej przedstawiono dwa godne odnotowania stwierdzenia *Rh. sulcatus*:

– Puszcza Knyszyńska: rez. „Góra Pieszczana”, oddz. 455b (UTM: FE70), 27 IV – 9 VI 2008 – 9 exx. (7 exx. obserwowano w miejscu zacienionym, a 2 exx. w miejscu nasłonecznionym), leg. R. PLEWA; obserwacje prowadzono w 114-letnim drzewostanie sosnowym na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego.

Jest to najbardziej na północ wysunięte w naszym kraju stanowisko omawianego gatunku i jednocześnie pierwsze jego stwierdzenie na Podlasiu (w granicach przyjętych w „Katalogu fauny Polski”).

– Puszcza Pszczyńska: otoczenie rez. „Las Murckowski” (CA56), 3 IV 2009 – 1 ex., leg. P. NIEMIEC; imago obserwowano pod korowiną leżącej brzozy (*Betula pendula* EHRH.) w kompleksie leśnym z 40-letnim drzewostanem, graniczącym bezpośrednio z hałdą węglową. Drzewostan znajduje się na siedlisku lasu mieszanego i tworzą go dęby – *Quercus robur* L. i *Q. petraea* (MATT.), brzoza – *Betula pendula* EHRH., sosna – *Pinus sylvestris* L. i osika – *Populus tremula* L. Ekosystem posiada wyraźne ślady procesu cespityzacji (*Carex brizoides* L. i *Deshampsia caespitosa* L. w runie). Las ten graniczy z rezerwatem przyrody, w którym występuje 150-letni drzewostan rosnący na żyznym siedlisku lasu mieszanego, z dominującym udziałem buka – *Fagus sylvatica* L. i domieszką *B. pendula* oraz *P. sylvestris*, przechodzący w kwaśną buczynę niżową.

Rhysodes sulcatus wykazywany był z Górnego Śląska na przełomie XIX i XX wieku (KUBISZ 2004: [W:] ADAMSKI P. i in. (red.): Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Min. Środowiska, Warszawa, 6: 127-129), ale współczesne występowanie w tej krainie wymagało potwierdzenia. Sądzić także można, że sąsiadujący z miejscem stwierdzenia omawianego gatunku rezerwat przyrody „Las Murckowski”, jest miejscem utrzymywania się jego populacji.

Radosław PLEWA, Zakł. Ochrony Lasu IBL, Sękocin Stary
Paweł NIEMIEC, Katowice

516. Potwierdzenie występowania *Pomatinus substriatus* (Ph. MÜLLER, 1806) (Coleoptera: Dryopidae) w Polsce

Rediscovery of *Pomatinus substriatus* (Ph. MÜLLER, 1806) (Coleoptera: Dryopidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Dryopidae, *Pomatinus substriatus*, new record, Mazowsze Lowland region, Central Poland.

W ramach programu biologicznej oceny jakości środowisk wód płynących Polski, wykonywanej przez poszczególne inspektoraty wojewódzkie i delegatury Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), pobierane były próby makrobezkręgowców. W próbie pochodzącej z Delegatury w Ciechanowie (WIOŚ Warszawa) natrafiono na osobnika bardzo rzadko w Polsce spotykanego gatunku z rodziny Dryopidae – *Pomatinus substriatus* (Ph. MÜLL.). Został on odłowiony na następującym stanowisku:

– Nizina Mazowiecka: Popielżyn (UTM: DD72), N52°36'01,2" E20°36'55,2", 84,9 m n.p.m., rzeka Sona, 26 V 2008 – 1 ex.

Charakterystyka stanowiska: rzeka nieuregulowana o naturalnym charakterze. Szerokość koryta – 9 m, średnia głębokość – 0,6 m. Dno głównie piaszczyste, miejscami z drobnopiarnistym żwirem. Brzegi mocno porośnięte krzewami, które dość mocno ją oceniają. W nurcie występują zanurzone makrofity.

Według danych pomiarowych pochodzących z roku 2008, opublikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (http://www.wios.warszawa.pl/portal/pl/19/236/Monitoring_rzek_w_2008_roku.html), ogólny stan wód tej rzeki określono jako zły. Pod względem elementów biologicznych zaliczone zostały do klasy I, a pod względem elementów fizykochemicznych do klasy III. Stan i potencjał ekologiczny określono jako umiarkowany, a stan chemiczny jako dobry. O jakości wód tej rzeki zadecydowały wartości stężeń: tlenu rozpuszczonego, azotynów, fosforu ogólnego i chloru.

Omawiany gatunek był zaliczany wcześniej do rodzaju *Helichus* ERICHSON, 1847 i w prawie całej polskiej literaturze jak do tej pory można go znaleźć pod tą nazwą rodzajową, prócz ostatniego wykazu polskich gatunków z rodziny Dryopidae (PRZEWOŹNY 2004 [W:] BOGDANOWICZ i in. (red.). Fauna Polski. Charakterystyka i wykaz gatunków, I: 134). Stosunkowo niedawno został on przeniesiony do rodzaju *Pomatinus* STURM, 1853 (NELSON 1990: The Coleopt. Bull., 44, 2: 233-234).

Spośród chrząszczy z rodziny Dryopidae spotykanych w Polsce *P. substriatus* (PH. MÜLL.), jest jednym z najrzadziej wykazywanych. Znany jest tylko z 6 południowych krain: Śląska Dolnego, Beskidu Zachodniego, Kotliny Nowotarskiej, Beskidu Wschodniego, Bieszczad i Pienin. Brak jest również z terenu naszego kraju współczesnych danych o jego rozmieszczeniu – ostatnie wykazania pochodzą sprzed 100 lat (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., XXIII, 9: 1-294; WIĘŻŁAK 1986: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 48-49: 1-76).

Jest to gatunek zachodniopalearktyczny, wykazywany z prawie całej Europy, prócz większej części Fennoskandii, z północnej Afryki podawany z Algierii i Maroka, na wschód docierający do Syrii i Turkiestanu (KODADA, JÄCH. 2006: [W:] LÖBL, SMETANA (red.): Catalogue of Palearctic Coleoptera, 3: 441-443). Najprawdopodobniej jest to chrząszcz bardzo rzadko i lokalnie spotykany w środkowej Europie. W sąsiednich Czechach uchodzi za dużą rzadkość i był do niedawna uważany za gatunek wymarły, obecnie nadaje się mu kategorię gatunku krytycznie zagrożonego – CR (BOUKAL i in. 2007: Klapalekiana, 43: 250). U nas natomiast otrzymał on kategorię zagrożenia DD i jako jedyny gatunek z tej rodziny został umieszczony na „czerwonej liście” (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków: 88-110). Dorosłe chrząszcze żyją w wodzie, znajdowane są przeważnie pod kamieniami, zanurzonymi kawałkami drewna, a także pod płożącymi się korzeniami drzew w strefie brzegowej wody. Zasiadają tylko wody bieżące, średniej wielkości lub duże strumienie. Larwy natomiast żyją w wilgotnym podłożu na pobrzeżach wód (BOUKAL i in. 2007: ibid.). Według BURAKOWSKIEGO i in. (1983: ibid.) jest to gatunek zasiedlający podgórza i niższe położenia górskie, ciekawe jest więc odnalezienie go na niżu Polski.

Należy wysnuć wniosek, że najprawdopodobniej jest on na terenie naszego kraju niezmiernie rzadki, gdyż pomimo wzmożonej intensywności badań nad chrząszczami wodnymi w ostatnich latach, nie udało się jego występowania potwierdzić aż do tej pory. Trzeba jednak zaznaczyć, że rzeki Polski są znacznie słabiej zbadane pod tym kątem niż zbiorniki wód stojących. Podane powyżej stanowisko potwierdza współczesne występowanie tego gatunku w Polsce, zarazem jest to chrząszcz nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Materiał dowodowy znajduje się w zbiorze autora.

Dziękuję pracownikom WIOŚ w Warszawie oraz Delegatury w Ciechanowie za udostępnienie materiału do niniejszej publikacji.

Marek PRZEWOŻNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań

517. Nowe stanowisko *Odonteus armiger* (SCOPOLI, 1772) (Coleoptera: Scarabaeidae) w północno-wschodniej Polsce

A new locality of *Odonteus armiger* (SCOPOLI, 1772) (Coleoptera: Scarabaeidae) in north-eastern Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Scarabaeidae, *Odonteus armiger*, Knyszyńska Forest, NE Poland.

Odonteus armiger (SCOP.) jest gatunkiem europejskim obejmujący swym zasięgiem całą Europę za wyjątkiem północnych fragmentów Fennoskandii oraz południowej części półwyspu Apenińskiego i Iberyjskiego.

Mimo, że w Polsce występuje w większości krain, to stwierdzenie jego występowania jest utrudnione, ze względu na tworzenie przez ten gatunek małych, lokalnych populacji i specyficzny rozwój stadiów larwalnych na podziemnych grzybach (STEBNICKA 1976: Klucze oznacz. Owad. Pol., Warszawa, XIX, 28a: 1-139). Dotychczas odnotowano jego występowanie na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Mazowieckiej, Wyżynie Łódzkiej, Wyżynie Lubelskiej, Roztoczu, Wyżynie Małopolskiej oraz w Górach Świętokrzyskich (KALISIAK 1996: Biul. entomol., 3 (15): 1-2; BUNALSKI 2006: Żuki (Coleoptera, Scarabaeoidea) wschodnich rubieży Polski – studium faunistyczno-ekologiczne części północnej i środkowej. Rozpr. Nauk. AR, Poznań, 376: 1-133).

Prowadzone przez wielu autorów obserwacje *O. armiger* sugerują, że jest to gatunek preferujący łąki, obrzeża lasów w dolinach rzecznych i lasy silnie przerzedzone. Dotychczas uważano, iż gatunek ten wybiera środowiska mało przekształcone przez człowieka. Jednak odłowione okazy na żyznym siedlisku lasu świeżego występowały w lesie o zwartym drzewostanie dębowym, stale użytkowanym przez człowieka. Wyżej wymieniony drzewostan dębowy (ok. 60-letni) z udziałem świerka, był silnie zacieniony, głównie przez duży udział grabu pospolitego i w podszycie leszczyny zwyczajnej. Środowisko występowania tego gatunku znacznie odbiega od dotychczas znanych w kraju.

Reakcja gatunku na sztuczne źródła światła, była do chwili obecnej jedyną drogą do stwierdzenia jego występowania na danym obszarze. Aktualnie nowo poznana metoda, za pomocą której możliwy jest skuteczny odłów, polega na zastosowaniu pułapek Barbera.

Omawiany gatunek nie był z Podlasia dotychczas podawany, a został stwierdzony w trzech pułapkach oddalonych od siebie o około 200 m, na stanowisku:

– Suchodolina ad Dąbrowa Białostocka (UTM: FE54), 15 V – 15 VII 2008 – 12 exx. (5♂♂, 7♀♀), 16 VII – 15 IX 2008 – 1 ex. (♂)

Grzegorz TARWACKI, Radosław PLEWA
Zakł. Ochrony Lasu IBL, Sękocin Stary

518. Materiały do poznania otrupkowatych (Coleoptera: Byrrhidae) okolic Radomia

Materials to the knowledge of Byrrhidae (Coleoptera) from Radom environs

KEY WORDS: Coleoptera, Byrrhidae, new records, Central Poland.

Otrupkowate – Byrrhidae w obrębie chrząszczy są jedną z tych rodzin, które nie cieszą się dużym zainteresowaniem krajowych koleopterologów. Od czasu ukazania się tomu „Katalogu fauny Polski”, w którym podsumowano wiedzę o ich rozmieszczeniu w Polsce (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., XXIII, 9: 1-294), w krajowej literaturze faunistycznej ukazało się bardzo niewiele prac, w których zamieszczono nowe dane. Można je znaleźć w zaledwie 9 pracach. W większości z nich Byrrhidae są wymienione pomiędzy innymi przedstawicielami różnych rodzin chrząszczy (większe opracowania), są to jednak pojedyncze gatunki i stanowiska. Najważniejsza praca dotycząca nowych stanowisk otrupków to niedawno opublikowany artykuł GRENIA (2008: Acta ent. siles., 16: 21-27), poświęcony tylko tej rodzinie, zawierający sporo nowych danych o wielu gatunkach. Jednakże część taksonów

współcześnie nie była ponownie wykazywana. Należy więc stwierdzić, że stan poznania rozmieszczenia tej rodziny w Polsce jest nadal wielce niewystarczający i wszelkie publikacje zawierające dane o gatunkach z tej rodziny są cenne.

Jeśli chodzi o okolice Radomia, w tym Puszcze Kozienicką, do tej pory opracowane zostały kózkowate (MIŁKOWSKI 2004: Kulon, **9**, 1: 81-116), bogatkowate (GUTOWSKI, MIŁKOWSKI 2008: Parki nar. Rez. Przyr., **27**, 2: 49-85), gnilikowate (MIŁKOWSKI, RUTA 2005: Wiad. entomol., **24**, 1: 11-20), żukowate (BIDAS, MIŁKOWSKI 2005: Kulon, **10**: 3-11) oraz skórnikowate (MIŁKOWSKI, RUTA 2008: Wiad. entomol., **27**, 1: 9-15). Niniejsza praca stanowi kontynuację serii publikacji o koleopterofaunie tego obszaru. Jedynym jak dotąd gatunkiem podanym z omawianego terenu jest *Byrrhus (Byrrhus) pustulatus* (FORSTER, 1771), znaleziony w Świerżach Górnych w Puszczy Kozienickiej (GUTOWSKI i in. 2006: Leśne Prace bad., **4**: 101-144).

Jeżeli nie podano inaczej chrząszcze zebrał drugi z autorów i znajdują się one w jego kolekcji. Materiał oznaczył natomiast pierwszy z autorów.

Simplocaria (Simplocaria) semistriata (FABRICIUS, 1794)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola (EB19), 23 X 1993 – 2 ex., na ścianie budynku, 18 XI 1998 – 1 ex., w klatce schodowej budynku; Radom - Koniówka (EB19), 7 XI 1994 – 1 ex.

Morychus aeneus (FABRICIUS, 1775)

- Nizina Mazowiecka: Jastrzębia (EC10), 17 VIII 1997 – 1 ex., nad stawem na rzece Jastrzębiance; Kieszek (EC20), 26 VI 1997 – 2 ex., w piaszczystym dołku przy drodze leśnej; Januszno (EC30), 19 IV – 12 V 2009 – 1 ex., ugor, w paupce Barbera.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola, 4 V 1993 – 1 ex., 26 V 1993 – 1 ex., 18 VII 1993 – 2 ex., 12 VII 1997 – 1 ex., na ścianie budynku; Radom - Wincentów (EC10), 23 VII 2005 – 1 ex., na składowisku popiołu elektrociepłowni.

Lamprobyrrhulus nitidus (SCHALLER, 1783)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 19 V 1992 – 1 ex.; Radom - ul. Chrobrego (EB19), 21 IV 1994 – 1 ex., na chodniku osiedlowym; Radom - Michałów (EB19), 17 IV 1998 – 1 ex., na chodniku osiedlowym; Radom - Nowa Wola, 22 IV 1995 – 1 ex., na ścianie budynku, 18 IV 1998 – 2 ex., na drodze.

Cytilus sericeus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: okolice rez. „Ponty” (EC20), 24 IV 1998 – 1 ex., na pniu ściętej jodły; Marianów (EC21), 9 VI 1997 – 1 ex., skraj lasu, w piaszczystym dołku.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 20 V 1992 – 1 ex.; Radom - Wincentów, 6 VI 1991 – 1 ex.; Radom - Firlej (EC10), 16 V 1992 – 1 ex., na wydmy; Lesiów Kolonia (EC10), 21 IV 1994 – 2 ex., na piaszczystej drodze polnej.

Byrrhus (Byrrhus) fasciatus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: Kozłów (EC10), 15 VII 2008 – 2 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole; Kieszek, 23 V 1997 – 1 ex., bór sosnowy, na drodze, 26 VI 1997 – 1 ex., w piaszczystym dołku przy drodze leśnej, 10 VI 2006 – 1 ex. (martwy), na drodze leśnej w borze sosnowym; Zadobrze (EC20), 27 VI 1998 – 1 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Krzewień (EC10), 23 VIII 2006 – 1 ex., na pożarysku w borze sosnowym

Byrrhus (Byrrhus) pilula (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: Zadobrze, 27 IV 1998 – 1 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole; Marianów, 9 VI 1997 – 3 ex., skraj lasu, w piaszczystym dołku; Brzóza (EC21), 2 V 2009 – 1 ex., na drodze wśród pól.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola, 2 IV 2004 – 1 ex., na drodze, 19 V 2006 – 1 ex., na drodze, leg. G. STĘPIEŃ; Radom - os. XV-lecia (EB19), 13 VIII 2005 – 1 ex., na ścianie bloku.

Byrrhus (Byrrhus) pustulatus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: Rajec Poduchowny (EB19), 11 V 1997 – 1 ex., bór sosnowy, na ziemi w trawie; Wojciechów (EC10), 25 V 1996 – 1 ex., wydma porośnięta borem sosnowym, na piasku; Kieszek, 16 VIII 2008 – 1 ex., bór sosnowy; Świerże Górne (EC32), 7 VI – 23 VII 2009, 1 ex., wrzosowisko, w pułapce Barbera.

Curimopsis (Curimopsis) paleata (ERICHSON, 1846)

- Nizina Mazowiecka: Cztery Kopce (EC31), 22 V 2006 – 1 ex., leg. W. PIĄTEK, coll. M. MIŁKOWSKI.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Wincentów, 30 VII 2005 – 1 ex., składowisko popiołu elektrociepłowni.

Wszystkie trzy wymienione gatunki z rodzaju *Byrrhus* LINNAEUS, 1767 zostały niedawno podane zarówno z Niziny Mazowieckiej jak i Wyżyny Małopolskiej (GREŃ 2008: *ibid.*); pozostałe gatunki, nie były wykazywane z wymienionych przy nich krain od czasu ukazania się obejmującego Byrrhidae tomu „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1983: *ibid.*). Należą one do owadów często spotykanych i szeroko rozmieszczonych w całej Polsce, jedynie *Curimopsis paleata* (ER.) to gatunek rzadziej spotykany.

Marek PRZEWOŻNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań
Marek MIŁKOWSKI, Radom

519. Nowe stanowisko *Synchita separanda* (REITTER) w północnej Polsce (Coleoptera: Zopheridae)

A new record of *Synchita separanda* (REITTER) in northern Poland (Coleoptera: Zopheridae)

KEY WORDS: Coleoptera, Zopheridae, *Synchita separanda*, new record, NW Poland.

Synchita separanda (REITTER, 1882) należy w Polsce do bardzo rzadkich Zopheridae, a większość dotychczas odnotowanych stanowisk znajduje się w południowej części kraju. Prawie wszystkie dane cytowane w „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI B. i in. 1986: *Kat. Fauny Pol.*, XXIII, 13: 1-278) są bardzo przestarzałe i obejmują lata 1880–1961, stanowiąc kompilację doniesień takich autorów jak LETZNER, SEIDLITZ, TRELLA, KOLBE czy HORION, którzy podawali ten gatunek z Dolnego Śląska, Sudetów i Beskidu Wschodniego. Autorzy polskiego klucza do oznaczania Colydiidae (obecnie Zopheridae) wspomnieli też nowsze

znaleziska w Legnicy i w nadleśnictwie Przerwanki w Puszczy Rominckiej (BURAKOWSKI, ŚLIPIŃSKI 1986: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 59: 1-86). To ostatnie stanowisko, znajdujące się na terenie Pojezierza Mazurskiego, było jak dotychczas jedynym znanym miejscem występowania *S. separanda* w Polsce północnej. Gatunek ten niedawno został odnaleziony także w północno-zachodniej części kraju:

- Pojezierze Pomorskie: Cedynia vic. (UTM: VU45), 29 IV 2010, poczwaraka pod korą silnie rozłożonej kłody brzozonej na otwartym, nasłonecznionym stanowisku, wyhodowano imago (V 2010), leg. P. JAŁOSZYŃSKI et P. SIENKIEWICZ, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Poznań

Paweł SIENKIEWICZ, Katedra Ochr. Środ. Przyn. UP, Poznań

520. Uwagi o zimowaniu imago Gracillariidae (Lepidoptera) w skrzynkach lęgowych w Polsce

Remarks on overwintering of adults of Gracillariidae (Lepidoptera) in nesting boxes in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Gracillariidae, nesting box, overwintering.

Spośród krajowych przedstawicieli rodziny Gracillariidae ponad 20 gatunków zimuje w stadium imago.. Dotychczas opublikowano bardzo niewiele informacji na temat miejsc ich zimowania. Najczęściej wymieniane były słomiane strzechy lub zimozielone krzewy. Niektóre gatunki spotykano także na oknach w nieogrzewanych pomieszczeniach, np. na strychach budynków.

Podczas czyszczenia skrzynek lęgowych dla nurogęsi (*Mergus merganser* L.) w dniu 14 grudnia 2007, w Porcie Drzewnym w Toruniu (CD37), połączonego z kontrolą ich zasiedlenia, stwierdzono zimowanie w skrzynkach czterech gatunków motyli z rodziny Gracillariidae. Były to: *Phyllonorycter pastorella* (ZELL.), *Ph. comparella* (DUP.), *Ph. populifoliella* (TREIT.) i *Phyllocnistis unipunctella* (STEPH.). Prace przeprowadzono na plantacji topolowej oraz w szpalerze topól rosnących wzdłuż Wisły. Łącznie skontrolowano około 40 skrzynek. Zimujące motyle znaleziono tylko w jednej z nich. Skrzynka w której zimowały motyle zawieszona była na topoli kanadyjskiej (*Populus × canadensis* MOENCH), na wysokości około 7 m. Skład gatunkowy motyli zgodny jest z występowaniem roślin pokarmowych w otoczeniu. Należy uznać, że obecność zimujących Gracillariidae w skrzynkach lęgowych dla ptaków jest raczej przypadkowa i uwarunkowana specyficznymi warunkami środowiska w jakim znajduje się dana skrzynka.

Jarosław BUSZKO, Bartłomiej PACUK
Inst. Ekol. i Ochr. Środ. UMK, Toruń